

»Hava vit teir allarminstu trupulleikarnar við okkara børnum, gomlum ella sjúkum, so skal tað almenna loysa trupulleikarnar fyri okkum, sum vit mangan kundu havt loyst sjálvi«

Halgir Winther Poulsen, advokatur (Sosialurin 19. februar 2016)

Krakka- veldi

Tað er sjálvsagt einki forgjört í, at ALS veitir arbeiðsleysum eina so dygdargóða og breiða tænastu sum gjørligt, men veruligi spurningurin er sum sagt um tað er neyðugt og um tað er ábyrgdin hjá tí almenna. Vit kunnu spyrja, um tað er uppgávan hjá ALS at senda fólk á førleikamennandi skeið, ella um hvør einstakur sjálvur hevur ábyrgdina av at menna sínar førleikar við at gera íløgur í skeið ella skúla.

Spurnartekin kann eisini setast við, um tað er uppgávan hjá ALS at veita privatum fyrirkomulagum ókeypis arbeiðsmegi, og um tað er uppgávan hjá ALS at skipa fyr almennum hugnaløtum við skemti og framløgum. Tað er sjálvsagt hugnaligt og fremjandi, men tað er eisini dýrt at hava slík átøk. Spurningurin er hvar markið gongur millum persónliga ábyrgd og fjálgt formyndari.

Kvalandi eftirlit

Tað er tó ikki bert umsorganaruppgávan hjá vælferðarsamfelagnum, sum er undir støðugum trýsti um at fevna breiðari og fjálga betri um. Eisini á eftirlitssíðuni er støðugt trýst á. Alsamt størri krøv verða sett til eftirlit av øllum møguligum slagi. Í fleiri førum eru vinnulívsfólk og almenn starvsfólk noydd at rópa varsko, tí tey eru við at hokna undir strangum eftirliti, sum í roynd og veru forðar teimum at gera tað arbeiði, tað er meiningin at tey skulu gera.

Burtur úr rúgvuni kunnu vit nevna strongu krøvini um skjálprógv, sum ger at starvsfólk í heilsuverkinum nýta størri tíð til at fylla út skjøl og berjast við KT-skipanir enn til sjúklingar. Vit kunnu eisini nevna nógva útskeldaðu strongu krøvini frá Heilsufrøðiliga Starvstovuni til sláturvirki og hjallar – millum annað at starvsfólkavesi skal verða tengt at hjallinum, um hann skal verða góðkendur – sum eru við at forkoma serføroysku matmentanini.

Mong av hesum krøvunum geva góða meining í sær sjálvum. Tað sigur seg sjálvt, at tað er neyðugt at føra journalir við sjúklingum. Tað sigur eisini seg sjálvt, at øll matvøra eigur at verða handfarin við skili og at reinføri er neyðugt. Hinvegin verður eftirlit ofta ikki sett inn við skili. Loysnir og krøv koma inn úr øðrum londum, eitt nú strongu matvørukrøvini, ið koma úr ES, og sum í roynd og veru ikki hóska seg til føroyska samfelagið.

Strangt sosialt eftirlit í Føroyum

Spurningurin er, sum Halgir Winther Poulsen, advokatur, eisini nevnið í fyrstu greinunum, vit skrivaðu um evnið fyri tveimum vikum síðani, um vit ikki eiga at

venda aftur til eina meira einfalda skipan, har vit hava álit á fólki heldur enn at krevja strangari eftirlit.

Føroyar eru eitt sera lítið samfelag, har vit sum fólk kenna hvønn annan væl og orðið annars ferðast skjótt. Ofta verður hetta nevnt í einum negativum týðningi, so sum slatur ella jantelóg, men ein onnur síða av tí er eisini at Føroyar í so máta hava eitt sera strangt sosialt eftirlit.

Hugsa vit okkum eitt nú at ein bóndi, ið slaktar seyðin í kjallaranum og turkar í hjallinum, hann sjálvur hevur bygt, selur onkrum kjøt ella aðra matvøru, ið ikki er góð, er spilt ella handfarin illa, so er tað sera skjótt at orðið breiðir seg um viðkomandi bónda og hann kann missa sínar kundar. Á henda hátt er bóndin longu undir strongum sosialum eftirliti uttan at Heilsufrøðiliga Starvstovan hevur verið inni og framt nakað slag av eftirliti.

Dømið við bóndanum er bert eittans, og eftirlitini eru mong, har tað møguliga gav líka góða ella betri meining við vanligum álit og sosialum eftirliti fram um eitt pappírsveldi og umsitingarliga krevjandi eftirliti.

Skera inn á bein

Eftir stendur tann grundleggjandi spurningurin, vit ikki sleppa uttanum. Hvørjar eru uppgávurnar, ið tað almenna veruliga noyðist og skal loysa, tí at tað er tørvur á tí og eingin annar megna ella vil loysa tær? Seinastu áratíggjuni er vælferðarsamfelagið vaksið við ferð, og tað sama eru útreiðslurnar til allan tann samlaða almenna geiran.

Vinnulív og privatfólk tala at og eru við at hokna undan skattum og avgjöldum fyri at halda vælferðarsamfelagnum uppi. Trupla uppgávan verður lögð til politikarar at raðfesta og finna pengarnar. Men sum Halgir Winther Poulsen eisini vísti á í samrøðu við Sosialin fyri fjúrtan døgum síðani, er tað ein tvístøða, sum er torfør at loysa. Vit kunnu ikki gremja okkum um hetta, samstundis sum vit krevja at tað almenna skal loysa allar avbjóðingar.

– Hava vit teir allarminstu trupulleikarnar við okkara børnum, gomlum ella sjúkum, so skal tað almenna loysa trupulleikarnar fyri okkum, sum vit mangan kundu havt loyst sjálvi, segði Halgir Winther Poulsen millum annað.

Skera vit hinvegin inn á bein í tí almenna og taka burtur alt tað hugnaliga, makliga og marglætiskenda, samstundis sum vit avtaka fleiri av teimum eftirlitsskipanum, vit hava sett í verk, hvat stendur tá eftir av vælferðarsamfelagnum?

Ein væl biligari almenn fyrisiting og vælferðarsamfelag, har álit og ábyrgd vórðu sett í staðin fyri eftirlit og formyndari.

ROGVI@SOSIALURIN.FO

Føroyar eru eitt sera lítið samfelag, har vit sum fólk kenna hvønn annan væl og orðið annars ferðast skjótt. Ofta verður hetta nevnt í einum negativum týðningi, so sum slatur ella jantelóg, men ein onnur síða av tí er eisini at Føroyar í so máta hava eitt sera strangt sosialt eftirlit